

# Казка про Аладдіна і чарівну лампу (арабська казка) (скорочено)

Автор Невідомий

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.*

*Авторські права на переказ належать Укрлібу*

В одному з міст Сходу жив собі бідний кравець і мав він сина, якого звали Аладдіном. Син цей змалку ледарював, тож коли йому минуло десять років, батько вирішив навчити його кравецької справи. Однак Аладдін не міг всидіти в крамничці і так нічого не навчився. З цього горя батько занедужав і помер. Дружина продала все, що залишилося після чоловіка, і стала прясти на продаж прядиво з бавовни, аби прогодувати себе й свого непутящого сина.

Час минав, Аладдінові вже було п'ятнадцять років, але він і не думав братися за розум. Одного разу, коли він, як завжди, бавився на вулиці з хлопчачками, до них підійшов незнайомий. Це був чаклун родом з Магрібу, якому був потрібен саме Аладдін. Підкликав чаклун-магрібинець до себе одного з Аладдінових приятелів і почав розпитувати, чий він син, як звати його батька, а коли дізнався про все, підійшов до Аладдіна, відвів його вбік і сказав, що батько хлопця – його брат. Чаклун говорив, що повернувся з далеких країв, мріючи зустріти брата, а тепер дуже засмучений, бо той помер. Аладдін отримав від магрібінця гроші і побіг додому, щоб розповісти матері про дядька. Мати сказала, що в батька не було ніяких родичів. Колись, правда, був дядько, але він давно помер, а інших батькових родичів жінка не знала.

Чаклун-магрібинець наступного дня знову дав Аладдіну гроші і попередив, що прийде до нього на вечерю. Хлопець заніс матері гроші, і вона приготувала вечерю. Магрібинець ввечері дуже плакав, цілував землю, де колись зазвичай сидів нібито його брат, з яким він розлучився сорок років тому. Чоловік пообіцяв, що всіляко допомагатиме Аладдіну, адже це його рідна кров. Він запропонував хлопцеві вибрати якесь ремесло, яке той хоче вивчати. Мати розповіла, що хлопець цілими днями ледарює й вештається з хлопцями-баламутами. Тоді магрібинець мовив, що Аладдін мусить навчитися ремесла й заробляти на хліб і собі, й матері. Дядько пообіцяв, що хлопець торгуватиме в крамниці дорогих тканин і стане купцем. Почувши ці слова, Аладдін дуже зрадів: адже він був певен, що купці завжди ходять у чистому й красивому вбранні, що всі вони – шановані й багаті люди. Аладдінова мати почула це (а вона все ще мала сумніви щодо магрібінця) і нарешті повірила, що цей незнайомец – справді брат її чоловіка.

Наступного дня магрібинець повів Аладдіна на базар і купив йому дороге вбрання. Потім вони подалися в лазню, помилися, напахтилися, напилися солодких напоїв. Потім магрібинець знову повів Аладдіна на базар і ходив із ним від крамниці до

крамниці, показуючи, як люди купують та продають. Цілий день вони гуляли містом, а ввечері мати, побачивши сина в нових розкішних шатах, невимовно зраділа.

На ранок маґрібінець знову з'явився і повів хлопця за місто. Він показував Аладдінові сади, палаци й замки, і щоразу, як вони підходили до якогось саду, палацу або замку, чоловік спинявся й питав, чи купити це для Аладдіна. Отак вони йшли, поки втомились, а тоді вступили в один прекрасний сад, де попоїли і звідки відправилися до якоїсь високої гори.

Нарешті вони добулися до того самого місця, до якого хотів привести хлопця цей маґрібінський чаклун і задля якого він прибився сюди із далеких країв. Тут вони розклали багаття, чаклун дістав якогось порошку й кинув його у вогонь. У небо знялися стовпи диму, маґрібінець почав промовляти якісь заклинання. І враз усе навкруги потемніло, загуркотів грім, земля задвигтіла й розчахнулася. Аладдін налякався і хотів уже тікати, але маґрібінець дав йому сильного ляпаса.

Коли земля розчахнулася, у розколині з'явилася мармурова плита, в якій блищало мідне кільце. Аладдін отримав наказ взятися рукою за кільце, щоб мармурова плита зсунулася. Ніхто, крім хлопця не міг увійти у скарбницю, у якій лежали найбільші у світі багатства. Чаклун пояснив, що треба не лише взятися за кільце, а й назвати своє ім'я, ім'я батька й діда, а також ім'я матері та її батька.

Аладдін ступив уперед і зробив усе так, як сказав маґрібінець. Перед хлопцем відкрилося підземелля з дванадцятьма східцями. Чаклун наказав спускатися в льох, поділений на чотири кімнати. В трьох із них були глечики з червінцями, сріблом та золотими зливками, але їх не можна було брати. Після останньої кімнати мали бути ще одні двері, перед якими знову потрібно сказати своє ім'я та імена батьків і дідів. У склепінні, яке відкриється, має бути лампа. Її потрібно погасити, вилити з неї олію і сховати лампу за пазуху.

Маґрібінець зняв із пальця перстень, надів його на палець Аладдінові й мовив, що він вибавить хлопця від будь-якої біди. Аладдін виконав усе правильно: пройшов увесь льох, дістався до склепіння, де був чарівний сад, й побачив, що там справді висить лампа. Хлопець поклав лампу собі за пазуху, знову спустився в сад і нарвав з дерев різних самоцвітів, які заховав за пазуху, у кишені, у пояс. Нарешті він майже дістався нагору, і йому лишалося зійти на останній східець, вищий за всі інші, та Аладдін ніяк не міг вилізти на нього, бо набрав занадто багато коштовних самоцвітів. І тоді він попросив маґрібінця подати руку. Та той не міг цього зробити. Маґрібінець дуже розгнівався й зажадав, щоб хлопець спершу віддав лампу, та вона була присипана самоцвітами. І маґрібінець розлютився й почав чаклувати, зашепотів якісь слова і кинув у полум'я жменю чарівного порошку. Земля тоді задвигтіла, мармурова плита знову насунулась на вхід до підземелля, і Аладдін залишився сам. Так чаклун вирішив убити Аладдіна. Він затулив плитою вхід до підземелля, певний, що хлопець загине, і вирушив додому.

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.*

Алладін здогадався, що прибулець обманув його, і гірко заривав. Коли Алладін, журичись, плачучи й заламуючи в розпачі руки, ненароком зачепив персня, перед ним став велетень-джин і запропонував допомогу. Алладін попросив вивести його на землю. Джин допоміг, Алладін опинився на волі й подався до міста.

Вдома він все розповів матері. Наступного дня хлопець хотів їсти, але їжі вдома не було. Мати не мала грошей, щоб піти на базар, тож Алладін дав їй лампу, яку приніс з собою, щоб вона її продала. Мати побачила, що лампа брудна, і взяла жменю піску й почала терти. Аж раптом перед нею став велетень-джин, страшний та грізний на вигляд, і спитав, чого вона бажає. Алладін наказав принести попоїсти. Джин відразу приніс столик із щирого срібла, а на тому столику стояло дванадцять тарілок з різними наїдками, два срібні келихи, два глеки з вином і хліб. Цієї їжі Алладіну і його матері вистачило на два дні. Мати просила продати лампу і перстень, бо боялася джинів, але Алладін зрозумів, яку вигоду вони можуть мати.

Коли не лишилося ніякої їжі, Алладін узяв одну з тарілок, що їх приніс джин, і пішов з нею на базар, але по дорозі зустрів лихого та жадібного гендляр-чужоземця, який дав за тарілку один динар, хоч вона була дуже дорога. Так Алладін кожного дня продавав по тарілці, зрештою, продав і столик.

Наступного разу джин знову за наказом хлопця приніс столик з їжею. Коли ж їжа у них скінчилася, Алладін узяв срібну тарілку, але цього разу натрапив на крамницю старого чесного ювеліра. Той за кожну тарілку давав по сімдесят динарів. Тепер щоразу, як кінчалися гроші, Алладін продавав старому по тарілці, і по недовгій часі вони з матір'ю стали жити в достатку. Алладін перестав водитися з хлопцями-шалапутами і приятелював тепер тільки з дітьми статечних та шановних людей і щодня відвідував базари, де знайомився з купцями, розпитуючи їх про товари та про торгівлю. Заходив він і до ювелірів та торговців коштовностями й дивився, що вони продають та купують, і врешті збагнув, що плоди, винесені з підземелля – не скельця чи кришталь, а коштовні самоцвіти, яким і ціни не складеш.

Якось містом їхала до лазні царівна Бадр аль-Будур, дочка могутнього царя. Усім було заборонено виходити на вулицю й визирати з вікон. Та Алладін вирішив сховатись за дверима лазні й глянути на царівну, коли вона туди входить. Побачивши дівчину, Алладін закохався в неї і вдома зізнався матері, що надумав одружитися з царівною. Мати попросила сина схаменутися, адже вони не могли рівнятися до самого царя. Та син попросив матір піти до палацу і посватати його. Жінка пояснювала сину, що так не личить, але мусила скоритися. Хлопець взяв порцеляновий таріль, насипав своїх найкращих самоцвітів і попросив завтра нести це до царя.

Всю ніч мати сушила собі голову цією справою, а коли настав ранок, закуталась в покривало, взяла таріль, загорнутий у тонку хустку, і попрямувала до палацу. Цар, хоч і побачив її, та не вислухав. Так жінка ходила у палац сім днів, поки цар не наказав візиру покликати цю стару жінку. Мати побажала цареві щастя й сказала, що має

прохання. Вона розповіла, що Аладдін бачив Бадр аль-Будур, і хоче, щоб вона вийшла за нього заміж. Цар засміявся, але жінка подарувала йому самоцвіти. Цар, замилований, не міг одвести від тареля очей. Навіть візир підтвердив, що в царській скарбниці нема таких самоцвітів. Тож цар оголосив, що той, хто підніс йому такі коштовності, гідний бути нареченим царівни Бадр аль-Будур. І коли візир почув ці слова, він дуже засмутився, бо цар обіцяв віддати свою дочку заміж за його сина. Цар дав матері слово честі, що царівна стане дружиною Алладіна через три місяці.

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.*

*Авторські права на переказ належать Укрлібу*

Аладдінова мати подалася додому радісна та весела. Хлопець подякував матері за її турботи й почав терпляче очікувати. Якось його мати вийшла в місто і дізналася, що візирів син одружується з царівною Бадр аль-Будур. Прийшовши додому, вона сказала про це синові. Аладдін тяжко зажурився, не їв і не спав, плакав і тужив. Та по недовгій часі він згадав про лампу і мовив до матері, що візирів син пошкодує, що посватався до царівни.

Після вечері Аладдін викликав джина і наказав ввечері принести до нього молодих. Вночі знову з'явився джин і приніс килим, у який були загорнуті царівна та син візира. Алладін наказав джину віднести візирів сина у льох і там замкнути, а на світанку перенести молодих назад у палац. Потім Аладдін поклав між собою та царівною меч і проспав поряд з нею до ранку, а візирів син провів у брудному льоху найчорнішу в своєму житті ніч. А коли настав світанок, з'явився джин і полетів разом з царівною та візирів сином у палац. Зранку цар відвідав дочку і помітив, що обличчя в неї сумне та сердите. Цариця дізналася від дочки про те, що сталося, але наказала нікому про це не розказувати, бо подумують, що вона згубила розум.

Вночі джин знову зробив все так само, як і минулої ночі. Як і першого разу, візирів сина Аладдін кинув у льох, поклав між собою та царівною меч і спокійно заснув поряд з нею. А на світанку раб із роду джинів повернувся і відніс царівну й візирів сина назад у палац. Зранку цар не розумів, що з дочкою не так. Він розгнівався, і царівна мусила розповісти про все. Цар пообіцяв відправити до неї ввечері сторожу. Потім цар наказав візиру розпитати сина, що ж трапилося вночі. Син зізнався батькові-візиру, що царівна Будур каже щирі правду, і попросив, щоб його звільнили від цього шлюбу, бо він не витримає ще одну ніч у холодному льосі. Візир пообіцяв сторожу, але цар передумав, і шлюб царівни з візирів сином було розірвано.

Невдовзі цар забув про цю справу. А вже минуло три місяці – термін, після якого він обіцяв Аладдіновій матері віддати царівну за її сина. Аладдін, який лічив не тільки дні, а й години, знову послав матір до царя. Жінка нагадала цареві про обіцянку, але той зрозумів, що її син – бідняк. Тоді візир підказав цареві, щоб той загадав Алладіну подарувати йому сорок золотих тарелів із такими самими самоцвітами, як ті, що він перед тим прислав, і хай їх несуть сорок рабів та сорок невольниць.

Вийшла Аладдінова мати із палацу й гірко промовила, що син не має рабів та невольниць. Повернувшись додому, вона розповіла все Аладдінові і порадила забути царівну Будур. Коли мати пішла на базар, Алладін потер лампу, і джин вислухав його прохання. За якусь мить джин приніс усе, чого зажадав Аладдін. Повернувшись з базару, Аладдінова мати побачила рабів і невольниць, золоті тарелі й коштовні самоцвіти. Вона відразу ж повела рабів та невольниць до палацу.

Цар був приголомшений і сказав матері, що весілля можна відгуляти навіть сьогодні. Аладдінова мати, повернувшись додому, розповіла синові, що цар кличе його. Хлопець мерщій подався в свою кімнату й потер лампу. Він побажав собі побувати у лазні, найкраще вбрання, сорок невольників верхи на конях, дванадцять невольниць для матері. Нарешті мати подалася в супроводі невольниць до палацу. Аладдін сів верхи на баского коня, вишикував перед себе та позад себе невольників і теж вирушив до палацу.

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.*

*Авторські права на переказ належать Укрлібу*

Цар чекав Аладдіна, сидячи в тронній залі. Він привітав та обійняв Аладдіна, посадовив його праворуч від себе. За вечерею цар повів з Аладдіном розмову, і хлопець відповідав так розумно, красномовно та шанобливо, що всіх зачарував. Після вечері цар послав по суддю та свідків, і вони написали шлюбну угоду. Коли Аладдін підвівся, щоб іти додому, цар схопив його за полу й хотів вести до царівни. Та Алладін відмовився і сказав, що спершу зведе для неї палац. Цар дозволив побудувати його перед своїм палацом. Вдома Алладін наказав джину побудувати мармуровий палац. А зранку цар був просто вражений. Візира аж зсудомило від заздрощів, він сказав цареві, що це все чари. І в палаці, і в місті, і в усьому царстві почалося бучне свято.

Після прийому у царя Аладдін поїхав до свого палацу, щоб підготуватися до зустрічі царівни Бадр аль-Будур. Надвечір всі поїхали на головний майдан. Аладдін теж виїхав на майдан, а царівна з вікна палацу дивилася на нього, і в серці її спалахнуло кохання. Потім цар і Аладдін повернулися кожен у свій палац, а коли настав вечір, візири й вельможі повели Аладдіна до лазні. Він скупався й поїхав до свого палацу. Царівна була вже готова. В супроводі візирів, невольниць та рабинь вона подалася до палацу Аладдіна. Сім разів показали наречену Аладдінові – щоразу в іншому вбранні, – а потім царівна Будур оглянула палац, дивуючись з його пишноти. Нарешті накрили столики для весільної вечері, і всі їли, пили й веселилися.

Коли ж настав ранок, Аладдін перевдягнувся, поснідав, сів на коня й поїхав у палац до царя. Той радісно зустрів його, обійняв і посадовив по праву руку від себе, а еміри та вельможі підійшли й привітали його. Аладдін запросив царя у свій палац. Коли цар прибув до палацу Алладіна, царівна Бадр аль-Будур вийшла із своїх покоїв рада та весела, поцілувала батькові руку, і цар обійняв її, поцілував та привітав.

Аладдін щодня виїздив зі своїм почтом у місто, і його невольники кидали городянам золото. Він заходив у мечеть і творив там полуденну молитву. І всі полюбили його, і слава про нього покотилась по всій країні. Аладдін почав творити справедливий суд у

царстві, став першим царевим порадиником, і робив щедрі дарунки шановним людям.

Несподівано сталася біда: на царя пішов війною інший цар з величезним військом. Цар теж зібрав військо і наставив Аладдіна полководцем. Аладдін знищив силу-силенну ворогів, а багатьох узяв у полон. Він повернувся звитязцем у місто на чолі свого війська.

Чаклун-магрібинець, покинувши місто, де жив Аладдін, довго блукав, поки повернувся у свою країну. Думка про скарб не виходила йому з голови, і він люто кляв Аладдіна. Склавав чаклун його гороскоп, поворожив на піску і побачив, що Аладдін за допомогою лампи розбагатів, став найвизначнішою та найповажанішою людиною в місті й одружився з дочкою самого царя. І чаклун, оскаженівши, мовив сам собі, що Аладдіну не жити.

Магрібинець вирушив до тієї країни, де жив Аладдін. Прибувши в місто, він поворожив на піску і побачив, що чарівна лампа – в палаці, а не в Аладдіна. Чаклун подався до мідника й попросив зробити йому десяток ламп. Мідник відразу виконав його замовлення. Магрібинець забрав лампи, заплатив мідникові гроші й побіг додому. Він поклав лампи в кошик, а тоді вийшов на вулицю й став гукати, чи не хоче хтось обміняти старі лампи на нові. Кожний, хто чув ці вигуки, казав, що цей чоловік несповна розуму. А магрібинець простував вулицями та майданами, аж поки дістався до Аладдінового палацу. Царівна Бадр аль-Будур саме сиділа біля вікна. Почувши вигуки магрібинця, вона засміялася: навіщо йому старі лампи?

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.*

*Авторські права на переказ належать Укрлібу*

Аладдін того дня забув замкнути чарівну лампу у себе в кімнаті. Тож якась невільниця побачила її й сказала царівні, що в кімнаті господаря стоїть стара лампа. Царівна Будур наказала виміняти стару лампу на нову. Невільниця взяла в Аладдінових покоях лампу й віддала служникові, а той одніс її магрібинцеві, діставши взамін нову лампу. Магрібинець, упізнавши свою лампу, кинув усі лампи й помчав геть. Вночі він потер лампу і наказав джину перенести його, а також палац Аладдіна з усім, що є в ньому, до того міста, де жив магрібинець. І джин покійно виконав його бажання.

Наступного ранку цар прокинувся, відчинив вікно і, позирнувши в нього, побачив перед своїм палацом порожнє місце. Він заломив руки й гірко заплакав і послав по свого візира, а той нагадав, що говорив про чари. Аладдін нічого про це все не знав, бо був на полюванні. По нього приїхали люди царя, закували, зв'язали йому руки й повезли у палац. І коли його везли містом, городяни, дивлячись на нього, щиро журилися. А тоді всі як один схопили зброю й подалися слідом за Аладдіном – побачити, що робитиме з ним цар. Аладдіна привезли під палац, і цар наказав зітнути йому голову з плечей. Городяни, почувши це, почали ламати двері й бити вікна, бо хотіли вбити царя. Візир порадив цареві помилувати Аладдіна. І цар послав сказати народові, що він помилує Аладдіна, але той мусить віднайти дочку. Аладдін попросив дати йому сорок днів.

Два дні сидів Аладдін в домі у матері, журачись і побиваючись. Особливо сумував він за своєю дружиною. А третього дня вирушив на пошуки. Нарешті він згадав про перстень і наказав джину віднести його у палац, де знаходиться дружина. Джин переніс Аладдіна у країну Магриб, куди раб лампи за велінням чаклуна переніс його палац. Зрадив Аладдін, побачивши палац, і став думати-гадати, як повернути царівну Будур.

Зранку невільниця, яка увійшла до царівни в покої, щоб одягти її, визирнула у вікно й побачила Аладдіна. Царівна покликала його, бо магрибінця саме не було вдома. Алладін спитав дружину про свою лампу і вона розповіла, як виміняла в магрибінця стару лампу на нову. Царівна пожалілася, що чаклун щодня приходить до неї і вмовляє, щоб вона забула Алладіна і стала йому за дружину. Аладдін дізнався також, що чаклун носить лампу за пазухою. Хлопець дещо придумав. Він наказав дружині, щоб одна із невільниць весь час стояла біля потайних дверей і відчинила йому, коли він прийде. Аладдін вийшов з палацу й подався в степ. Там він зустрів якогось селянина і помінявся з ним одежею. Потім він повернувся в місто, купив на базарі два дургеми дурману й пішов до палацу потайними дверима. Аладдін наказав дружині прикинутися перед чаклуном, ніби вона забула Алладіна і хоче повечеряти разом. Та в келих вина царівна повинна була кинути дурман, а коли чаклун упаде, погукати Алладіна.

Незабаром з'явився магрибинець і, побачивши, що царівна привітна до нього, дуже зрадив. Вона попросила повечеряти разом, тож він пішов на базар, щоб купити все, що треба для вечері. Під час вечері невільниці весь час підливали йому вина, аж поки голова в нього пішла обертом. Останній келих йому подала сама царівна, непомітно кинувши туди дурман. За хвилину чаклун впав долілиць непритомний. Тоді невільниця мерщій погукала Аладдіна й відчинила йому двері. Аладдін зайшов і зітнув магрибінцеві голову. Потім попросив усіх вийти з кімнати, дістав лампу і викликав джину. Алладін наказав йому повернути цей палац на те місце, де він стояв раніше. Джин переніс палац і поставив його на те місце, де він стояв. І Аладдін зі своєю дружиною царівною Бадр аль-Будур жили радісно й щасливо.

*Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.*

*Авторські права на переказ належать Укрлібу*